

Dünya Ona O Hakikate

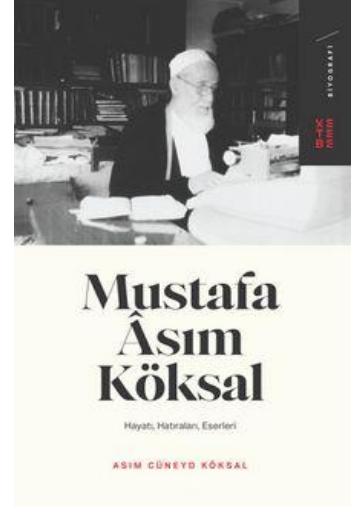
Mustafa Âsım Köksal: Hayatı, Hatıraları, Eserleri, Asım Cüneyt Köksal, Ketebe Yayınları, İstanbul 2020, ISBN 9786257854733

Hanife Alağaç¹

Medeniyet tarihimize yön vermiş, hayatı, eserleri ve duruşuyla örnek olan düşünür, gönül ve hal hanesinde yetişen onun hayatına bire bir şahit olan aynı zamanda ilmi kimliğiyle tanınmış torununun dilinden Mustafa Asım Köksal...

Bin dokuz yüzlü yıllarında gerek Selçuklulara gerek Osmanlı'ya ilme beşiklik yapan Köksal, Türkiye'nin de merkezini oluşturan Kayseri'nin Develi ilçesinde gözlerini açar. Doğduğu ve çocukluğunu geçirdiği zamanlar Türkiye açısından oldukça zor yıllardır. Babası, o daha doğmadan Arjantin'e gider. Babasının

yokluğunu aratmayan Yakup dedesi ilmi olarak ona yol göstermiş fakat o daha, 5 yaşındayken dedesi vefat eder. Köksal bu süre zarfında İlk öğrenimini Develi Merkez Numune Okulu'nda 1927 yılında tamamlar. Aynı yıl Kayseri Lisesi ve Askeri Lise sınavlarını kazandıysa da çeşitli sebeplerle başvurusu kabul edilmez. Bu durum itibariyle Develi'de geçirdiği süre zarfında Kayseri ulemasından, Develi Müftüsü Mustafa İzzet Efendi'den din ilimleri alanında medrese usulüne göre eğitimine başlamış olur. Babasının ve dedesinin yokluğunda en büyük yoldaşı kitaplar olur. Daha çocukluk yıllarından itibaren kitap okumaları büyük bir disipline devam eder. Develi'de, oradaki imkânlar doğrultusunda bulabildiği bütün kitapları okumaya çalışır. Köksal başladığı kitabı bitirmeden de bırakmazmış. Yazar Köksal'ın nesir ve nazıma da çok meraklı olduğuna ek olarak Felsefe, Fıkıh, Kelam gibi ilimlerde çokça kitap okuduğuna da dikkat çeker. Köksal, 20 yaşındayken Ankara'ya gider ve oraya yerleşir. O dönemin kadim

¹ Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 1. sınıf öğrencisi, hhanife56@gmail.com

(Bu yazı Young Academia ve Server Genç Hanımlar Derneği iş birliğinde Muhlise Arzu Peçenek yönetiminde "Biyografi Yazarlık Atölyesi: Ömrünü İslâm'a Adayanlar" kapsamında üretilmiştir.)

uleması olan Mehmed Efendi'den bir kısım dersler alırken Enbiyazade Mehmed Hilmi'den de tasavvuf icazetnamesi (yeterlilik) alır. Mutasavvıf Rahimi'den de Mesnevi okur. On yılı aşkın bir zamanda manevi mürşidi İskilipli İbrahim Ethem Efendi'nin derslerine devam eder.

Bu süre zarfında Diyanet İşleri Başkanlığı'nda memur olarak çalışmaya başlar. Bu kurumun Evrak Kitâbeti memurluğu, Tahsis memurluğu, Sicil şefliği, Yazı İşleri müdürlüğü, Yayın müdürlüğü, Hayrat Hademesi İşleri müdürlüğü, Zat İşleri müdür vekilliği, Müşâvere ve Dinî Eserleri İnceleme Kurulu üye baş muavinliği² gibi dünya ve ahiret saadetine fayda sağlayan çeşitli ilmi kurullarında otuz yılı aşkın görevlerde bulunur.

O sıralar okuduğu ve hayranı olduğu Akif'in *Safahât* adlı eserinden etkilenerek 1927'den itibaren dinî manzumeler yazmaya başlar. Köksal bu edebi çalışmadan sonra ilmî çalışmalara da yönelir. Çalışmalarının büyük bölümünü Hz. Muhammed (sav) dönemine ayırmış, anlatımda kısaltma yoluna gitmeyi uygun görmez, kaynaklarda kısa olarak geçilmiş konuları ayrıntılı bir biçimde incelemeyi önceler. Yapmış olduğu bu araştırmalardan çıkardığı sonuç ve o denemde doğru olduğu bilinen bir konu olan ilk Müslümanların Dârülerkam'a giriş tarihi, Hz. Ömer'in ve Amr b. Abese'nin Müslüman oluş sırası gibi bazı konulardaki bilgilerin sıhhat durumunu belirleyerek doğru olanı tespit eder.³

Mehmet Akif'in Türkiye'ye dönüşü yıllarda ve verdiği bir röportajda "Allah nasip eder de iyileşirsem Peygamber Efendimizin son meşhur haccının merkezinde Hacce' tül Veda" isimli bir kitap yazacağını söyler. Ancak ömrü vefa etmez ve vefat eder. Yazar, Köksal'ın bu röportajın ardından Akif'in niyetine niyetlendiğini belirtir. Ve bir gün adına şiir yazacak kadar hayranı olduğu Akif'in ölümünü gazeteden okur. Vefatına çok üzülür, bu üzüntüsünü hiç vakit kaybetmeden şu güzide şiir ile kaleme döker.

Ölümünle kaçırdın ağzımızın tadını

Neden gizleyip durdun bu acı maksadını?

Sezdirmeden koyuldun ebediyet yoluna,

Anıyoruz ardından-ağlayarak-adını.

Tabutun başımızda, gözyaşıyla yürüdü.

---

² Asım Cüneyt Köksal, "Mustafa Âsım KÖKSAL", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2002, C.26., s.235.

³ Köksal, *a.g.e.*, s.235.

Savrulan ahlarımız mezarını bürüdü.

Çekildin sen bir avuç toprağın harimine,

O kadar ağladık ki, gözlerimiz çürüdü.⁴

Yazar, Köksal'ın hiç vakit kaybetmeden Akif'in niyetine niyetlendiğini belirtir. Köksal "Peygamberimiz" isimli manzumu kitap haline getirmeye çalışıp 300 sayfalık bir kitabı baştan sona beyit beyit her satırına özen göstererek ve anlatımını şiirleştirerek Siyer-i Nebi'nin anlatımına farklı bir soluk getirir. Siyer-i Nebi'yi, İslam Tarihi'ni ve orada o anda yazılmış olan türlü türlü kitapları okur fakat okuduğu kitaplar onu pek de tatmin etmez. Ardından bu yoğun duyguyu bastırmadan Peygamberimizin hayatını bütün genişliği ile ortaya koyma gibi bir arzu, yavaş yavaş şekillenmeye başlar. Bu arzunun şekillenmesinde de kitabını okuduğu İtalyan Caetani gibi oryantalistlerin, özelde Peygamberimiz, genelde de İslamiyet hakkında yaptığı suçlamalar olur. Peygamberimiz ve çok hadis rivayet eden sahabeler hakkında da çok ciddi iddialar ve suçlamalar olduğunu görür. Köksal bu kitabı okuduğu zaman bir kaynaktaki bilgi ile başka bir kaynaktaki bilgiyi karıştırıp kendisinden de bir şeyler katarak bir reddiye yazmaya başlar. Buradaki iddiaları ilmi olarak tamamen bilimsel ölçüler içerisinde olması gerektiğini düşünür. Kitabı yazdıktan sonra doğrudan doğruya yani ana kaynaklarımızdaki temel bilgileri mukayeseli bir şekilde, bütün temel kaynakları dikkate alarak Peygamberimizin dönemine, onun hayatını, İslamiyet'in doğuşu ve yayılış tarihini bütün ayrıntıları ile doğrudan doğruya yazmanın bir vazife olduğunu düşünür. Bu sefer de en önemli ve en oylumlu eseri *İslâm Tarihi'*ni yazmaya başlar.

1964 yılında üzerinde çalışmaya başladığı bu eser Hz. Peygamber dönemini, ana kaynaklara dayanarak tüm ayrıntılarıyla ele alır. *Asr-ı Saâdet'*te İslâm'ın yayılış ve hukuk tarihini akıcı bir üslûpla anlatır. Eseri, *İtalyan Müsteşrik Leone Caetani'nin Yazdığı İslâm Tarihi'ndeki İsnat ve İftiralara "Reddiye"* olarak kaleme alır. İtalyan doğubilimci Leone Caetani'nin kaleme aldığı *Annali dell'islam* adlı eserin özellikle İslâm'da hadis ve isnat müessesesi rolü gibi konulardaki iddialarına cevap verir. Bu eseri bir cildi Mekke, bir cildi Medine dönemi olmak üzere iki cilt olarak yazar. Ardından eseri genişletmeyi tasarlar. Ancak 1966'da Mekke dönemini yayımladıktan sonra bu düşüncesinden vazgeçerek Medine dönemini Hz. Peygamber'in

---

⁴Asım Cüneyt Köksal, *Mustafa Asım Köksal*, Ketebe Yayınları, İstanbul 2020, s.24.

Medine’de kaldığı her bir yıl için bir cilt olmak üzere on bir cilt olarak kaleme alır. Yaşamının son yıllarında bütün ciltleri gözden geçirerek sekiz cilt olarak yeniden tasarlar. Bu eser, *İslâm Tarihi Peygamberler Peygamberi Hz. Muhammed ve İslâmiyet* adıyla ölümünden sonra yayımlanır.⁵ Eser, 60’lı 70’li 80’li ve 90’lı yıllarda ailelerin evine girmiş ve insanlar tarafından çokça okunur. Hacim itibarıyla çok büyük olmakla beraber okunması çok rahat ve akıcı bir eserdir.

İnsanların söylediklerine bakıldığı zaman az çok bu etkinin genişliği ve derinliği tahmin edilebilir. Onu okumamış, onunla az çok yolu kesişmemiş bir Müslüman hemen hemen yok diyebiliriz. İnsanlarla ilişkileri çok sıcak, her türlü soru ve her türlü kesimden insan gelip sorularını rahatlıkla sorabilirlerdi. Hayatını ilme adanmış, insanların hayatına da iz bırakmış ve arkasında çokça eser bırakıp 28 Kasım 1998’de Ankara’da hak olan yolda Cuma namazı çıkışı ruhunu Rahman’a teslim eder ve orada bulunan Bağlum Kabristanı’na defnedilir.

Ölümünün ardından Köksal’ın “Asım’ın İslâm Tarihi” diye de tanınan on iki ciltlik *İslâm Tarihi* eseri 1983 yılında Pakistan hükümetinin düzenlediği “Siret’ün Nebî” yarışmasında dünya birincisi seçilir. 1985’te Türkiye Yazarlar Birliği kendisini Yılın Kültür Adamı seçer.⁶ 1996 yılında da Kültür ve Sanat Büyük Ödülüne layık görülür.

---

⁵Asım Cüneyt Köksal, “Mustafa Âsım KÖKSAL”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2002, C.26., s.236.

⁶ Köksal, *a.g.e.*, s.236.